

ایران در توسعه دولت الکترونیک در رتبه ۹۱ جهان قرار دارد، در حالی که برخی از همسایگان در رتبه زیر ۳۰ هستند

سیستم فعلا قطع است

بهزاد قبادی خبرنگار

احتمالا همه ما حداقل یک بار این جمله در کارهای اداری به گوش مان خورده که «سیستم قطع است» و باید منتظر بمانید. جمله‌ای که خیلی اوقات اذیت کننده است و باعث شده بسیاری از ما در آن موقعیت کلافه شویم. سالیان زیادی است که ارکان مختلف حاکمیت، بر الکترونیکی شدن کارهای اداری تاکید دارند. هر ارگانی، چه دولتی و چه غیردولتی که مراجعه می‌کنیم، کارها در سامانه‌های مختلف انجام می‌شود. گاهی برخی از ارگان‌ها حتی چند سامانه مختلف برای کارهای مختلف دارند. از امور تجاری تا کارهای هویتی و شهری و حتی درمانی اکنون با سامانه‌ها اداره می‌شوند. در تعاریف آمده است دولت الکترونیکی، حاصل استفاده از فناوری اطلاعات و مدیریت فناوری اطلاعات است که با پیاده کردن آن در سطح دولت، از نظر کارایی و اثربخشی سیستم‌های دولتی و نحوه خدمات‌رسانی تغییراتی شگرف ایجاد می‌شود که رضایت مردمی را در سطح وسیعی به دنبال خواهد داشت. در تعاریف دیگری اشاره شده که دولت الکترونیک با هدف بهبود خدمات‌رسانی به مردم، موجب تعامل بیشتر مردم با دولت و مشارکت آنها در فرآیندهای دموکراتیک می‌شود. آمارها نشان می‌دهد فرآیند توسعه دولت الکترونیک در ایران بسیار کند و لاک‌پستی پیش می‌رود، برای مثال در حالی که در گزارش دولت الکترونیک سازمان ملل رتبه ایران بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۲۲ از ۱۰۷ به ۹۱ رسیده، در همین مدت رتبه از یکستان از ۱۰۷ به ۶۹، رتبه عربستان سعودی از ۱۰۵ به ۳۱ جهان، رتبه قزاقستان از ۸۳ به ۲۸، رتبه کویت از ۹۸ به ۶۱، رتبه ارمنستان از ۸۶ به ۶۴، رتبه عمان از ۹۸ به ۵۰، رتبه امارات از ۳۸ به ۱۳ رسیده است.

دولت الکترونیک چیست؟

توسعه و استقرار دولت الکترونیک برای تمام دستگاه‌های اجرایی تعیین شده و وظیفه پایش و نظارت بر اجرای آنها به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات محول شده است. همچنین به موجب جلسه شماره ۱۱ شورای اجرایی فناوری اطلاعات، دبیرخانه این شورا موظف است به‌طور مستمر کیفیت وب‌گاه‌ها و خدمات الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی دارای شناسنامه خدمات مصوب سازمان اداری و استخدامی کشور را ارزیابی کند. در بودجه سال‌های اخیر هم بر دولت الکترونیک تاکید شده، به‌عنوان مثال در بند «و» تبصره ۷ قانون بودجه ۱۴۰۱، تاکید شده که دستگاه‌های اجرایی و نهاد‌های عمومی مکلفند «پنجره واحد خدمات هوشمند» خود را بر اساس الزامات مصوب شورای اجرایی فناوری اطلاعات تا شهریور ۱۴۰۱ راه‌اندازی کرده و حداقل یک سوم از خدمات اختصاصی خود را با اولویت خدمات پرکاربرد در آن ارائه دهند.

بر اساس تعاریف، دولت الکترونیک عبارتی است که سال‌هاست در ادبیات اداری کشور رایج شده و دولت‌ها، کم و زیاد برای تحقق آن تلاش کرده‌اند. اما این کار نیازمند زیرساخت است. در تعریف دولت الکترونیک در نظام‌های جهانی آمده که دولت الکترونیک به کارگیری فناوری اطلاعات برای تحقق سیاست‌های نظام اداری است. برای تحقق این سیاست‌ها دولت از فناوری اطلاعات برای جابه‌جایی اطلاعات میان مردم، سازمان‌ها، بازار و ارکان دیگر دولتی استفاده می‌کند. دولت الکترونیک ممکن است توسط قوه مقننه، قوه قضائیه یا قوه مجریه به کار برده شود تا بهره‌وری داخلی را بهبود بخشد، خدمات عمومی را ارائه دهد یا روندهای دولتی مردم‌گرا را برای مردم فراهم کند. در بخش تقنین، دولت الکترونیک در سه بخش مورد تاکید است. نخست قانون برنامه ششم توسعه که در مواد ۶۷ و ۶۸ این قانون، تکالیفی در حوزه

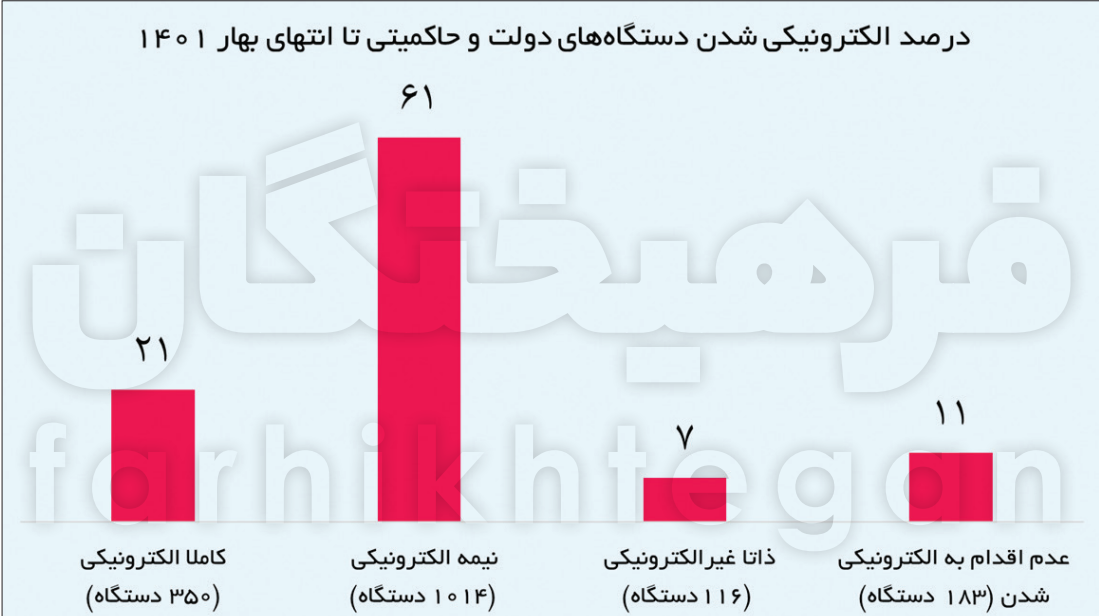
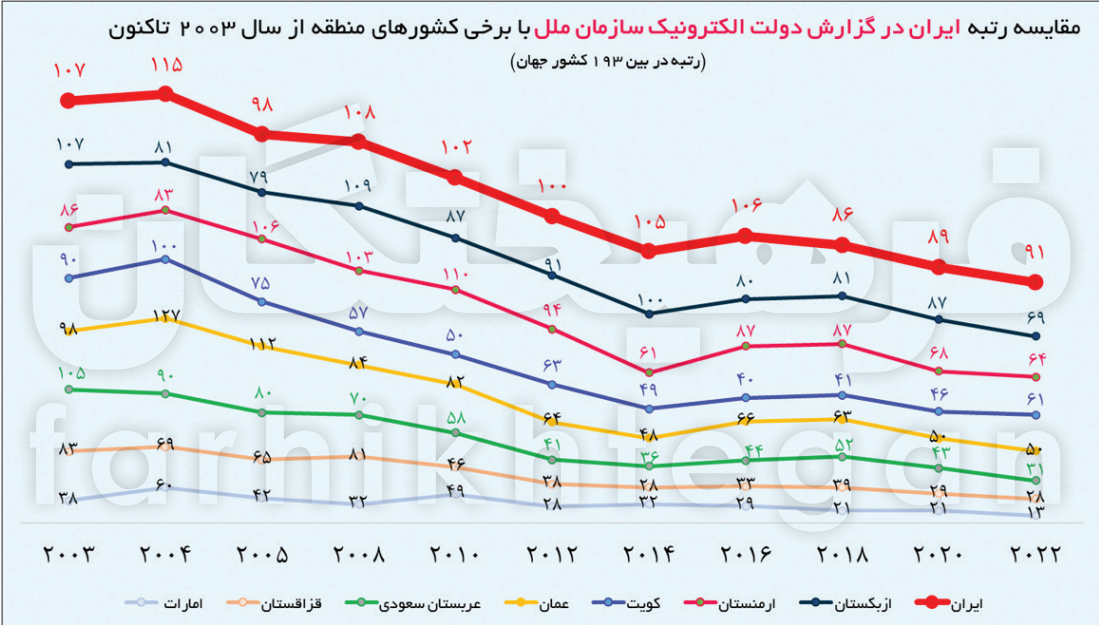
رتبه ۱۴۵ در اینترنت ثابت

ابری که سامانه‌ها روی آن سوار است، یکی از دیگران چالش‌هاست. دیتاسترهای داخلی تحت حملات سایبری قرار می‌گیرند و از طرفی دیگر، تحریم‌ها، توسعه آنها را بسیار کند می‌کند. طبق آخرین آمار که وب سایت اسپیدستمنت منتشر کرده، تا ماه ژوئن ۲۰۲۳، میانگین جهانی سرعت دانلود اینترنت موبایل ۴۲٫۹۲ مگابیت بر ثانیه، میانگین جهانی سرعت آپلود اینترنت موبایل ۱۰٫۲۱ مگابیت بر ثانیه و تاخیر (پینگ) ۲۸ میلی ثانیه است. در بخش اینترنت ثابت هم میانگین جهانی سرعت دانلود ۸۱٫۶ مگابیت بر ثانیه، میانگین جهانی سرعت آپلود ۳۶٫۴۰ مگابیت بر ثانیه و تاخیر ۹ میلی ثانیه است. این آمار در ایران در حالت اینترنت داخلی (بدون نیاز به فیلترشکن)،

فقط ۲۱ درصد از دستگاه‌ها کاملا الکترونیکی هستند

سازمان هدفمندی یارانه‌ها - که باید به‌صورت دقیق افراد کشور را رصد کند تا در پرداخت یارانه‌ها اجحافی انجام نگیرد- در ضعیف‌ترین حالت قرار دارد. یکی از چالش‌ها با این سازمان در بخش اعتراضات است. در حال حاضر اگر کسی بخواهد به‌عدم دریافت یارانه خود اعتراض کند، به‌دلیل مشکلاتی که بر سر راه وجود دارد و همچنین مدت زمان پیگیری اعتراضات، گاهی تا یک سال طول می‌کشد و از آنجا که اطلاعاتی در دسترس نیست، عمدتاً این بررسی‌ها نتیجه درستی ندارد.

طی آخرین گزارش منتشر شده که دوره نهم ارزیابی سامانه پایش است، وزارتخانه‌ها و معاونت‌های ریاست جمهوری مورد بررسی قرار گرفته‌اند که بهترین دستگاه برای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با نمره ۷۴٫۱۷ از ۱۰۰ و بدترین ارگان، وزارت دادگستری با نمره ۱۳٫۲۹ از ۱۰۰ است. در بین دستگاه‌هایی که بیشترین مراجعه ارباب‌رجوع را دارند، ۱۰ دستگاه بهترین وضعیت را دارا هستند. سازمان توسعه تجارت الکترونیکی، سازمان فناوری اطلاعات، بیمه مرکزی، پست بانک ایران، سازمان بیمه سلامت، وزارت علوم و تحقیقات، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بنیاد شهید و امور ایثارگران و سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به ترتیب رده‌های اول تا دهم را دارند. در بین ۷۸

رتبه ۹۱ ایران در دولت الکترونیک

با وجود اتفاقاتی که در کشور در این زمینه افتاده که بخشی از آن در بالا گفته شد، هنوز با رسیدن به جایگاه خوب جهانی فرسنگ‌ها فاصله داریم. سپتامبر ۲۰۲۲ بود که سازمان ملل در گزارش سنجش دولت الکترونیک خود، اعلام کرد که رتبه ایران نسبت به گذشته تنزل پیدا کرده و در بین ۱۹۳ کشور، رتبه ضعیف ۹۱ را به خود اختصاص داده است. در سال ۲۰۱۸ گزارش مذکور رتبه ایران در بین این کشورها را ۸۶ اعلام کرده بود. در بین این کشورها شاخص زیرساخت مخابراتی (TII)، شاخص خدمات آنلاین (OSI) و شاخص سرمایه انسانی (HCI) ایران بالاتر از میانگین در نظر گرفته شده است اما شاخص مشارکت الکترونیکی شهروندان بسیار پایین است و نشان می‌دهد اقدامات دولت برای مشارکت مبتنی بر همکاری با مردم کمتر است.

در پایان باید متذکر شد که با توجه به ظهور و قدرت گرفتن هوش مصنوعی و توسعه فناوری اطلاعات در جهان و جایگاه ویژه آن در مسائل آینده‌پژوهی و همچنین ضعف شهرداری کشور در این حوزه و عدم توسعه زیرساخت‌ها به‌نظر می‌رسد طی سال‌های نه‌چندان دور کشورمان ممکن است با چالش‌های فراوانی در حوزه اداری و اجرایی روبرو شود.

رتبه نامطلوب دولت الکترونیک ایران در منطقه

گزارش دولت الکترونیک سازمان ملل یک آمار قابل تامل را بیان می‌کند. مقایسه وضعیت توسعه دولت الکترونیک با برخی کشورهای منطقه نشان می‌دهد در حالی که بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۲۲ رتبه ایران از ۱۰۷ جهان به ۹۱ رسیده، در همین مدت رتبه ازبکستان از ۱۰۷ به ۶۹، رتبه عربستان سعودی از ۱۰۵ به ۳۱ جهان، رتبه قزاقستان از ۸۳ به ۲۸، رتبه کویت از ۹۸ به ۶۱، رتبه ارمنستان از ۸۶ به ۶۴، رتبه عمان از ۹۸ به ۵۰، رتبه امارات از ۳۸ به ۱۳ رسیده است. این آمارها نشان می‌دهد فرآیند توسعه دولت الکترونیک در کشورمان بسیار کند و لاک‌پستی پیش می‌رود. به‌نظر می‌رسد بخشی از این عدم توسعه دولت الکترونیک مربوط به مقاومت ذی‌نفعان و بخش دیگری ناشی از کم‌توجهی دولت‌ها به توسعه دولت الکترونیک بوده است. در حال، جاماندن ایران در توسعه دولت الکترونیک از کشورهای منطقه می‌تواند ضربات جبران‌ناپذیری در حوزه‌های اجتماعی (ناراضی مردم، وقوع فساد و...)، حوزه‌های اقتصادی (افزایش هزینه‌های رفت‌وآمد، افزایش مصرف انرژی، افزایش بودجه دستگاه‌های اجرایی در ارائه خدمات) و مخاطرات دیگر به کشور وارد کند.

میانگین سرعت دانلود اینترنت ثابت، ۱۱٫۸۰ مگابیت بر ثانیه، میانگین سرعت آپلود اینترنت ثابت ۲٫۴۶ مگابیت بر ثانیه و تاخیر ۲۹ میلی ثانیه است. طبق اعلام این سایت، اینترنت ثابت ایران در بین ۱۴۰ کشوری که مورد بررسی قرار می‌گیرند، رتبه ۶۷ را دارد. در بخش تلفن همراه هم از بین ۱۸۰ کشور، رتبه کشورمان ۱۴۵ است که نشان می‌دهد اصلی‌ترین زیرساخت دولت الکترونیک در ایران با چه وضعیتی روبرو است. این در حالی است که پراکندگی دسترسی به اینترنت در کشور هم چالش بسیار مهم است. گرچه مسئولان ادعا می‌کنند اکثریت مناطق کشور به اینترنت دسترسی دارند، اما همواره قطعی و کندی اینترنت، خصوصا در شهرستان‌ها و روستاهای کشور، کلافه‌کننده است.

دستگاه پرمراجعه در کشور، سازمان توسعه تجارت الکترونیکی بهترین وضعیت را دارد. گفتنی است سازمان توسعه تجارت با ارائه صددرصد خدمات به‌صورت الکترونیکی، در بین همه دستگاه‌های اجرایی کشور رتبه نخست را دارد. طبق گزارش سامانه پایش، ۳۵۰ دستگاه معادل ۲۱ درصد، کاملا الکترونیکی، هزار و ۱۴ دستگاه معادل ۶۱ درصد، نیمه‌الکترونیکی، ۱۱۶ دستگاه معادل ۷ درصد، ذاتا غیرالکترونیکی و ۱۸۳ دستگاه معادل ۱۱ درصد از دستگاه‌ها، هیچ اقدامی برای الکترونیکی شدن انجام نداده‌اند.

گزارش دوره نهم ارزیابی سامانه پایش دولت الکترونیک نشان می‌دهد در بهار ۱۴۰۱ از بین ۱۶۶۲ خدمت احصاشده در ۱۷۰ دستگاه، فقط ۴۱٫۲ درصد از خدمات الکترونیکی بوده است. گزارش سامانه پایش دولت الکترونیک تاکید می‌کند که حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات در بین خوشه‌های خدمت، بالاترین امتیاز را با ۱۱۰ خدمت الکترونیکی و ۱۰۰ درصد الکترونیکی بودن خدمات کسب کند. خوشه اقتصادی و مالی در رتبه دوم با ۳۹۰ خدمت و ۹۴٫۵ درصد الکترونیکی بودن خدمت را داراست. بدترین شرایط برای حوزه محیط‌زیست و کشاورزی است در رتبه آخر قرار دارد.

کاهش نرخ رشد نقدینگی به ۲۷٫۵ درصد

شده برای سال ۱۴۰۱ دارد. در تداوم برنامه‌های دولت سیزدهم برای کنترل رشد نقدینگی و تورم و در راستای شعار سال مبنی بر «مهار تورم و رشد تولید»، اجرای برنامه کنترل مقداری رشد ترازنامه بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال جاری نیز در دستورکار بانک مرکزی قرار داشته و برنامه پولی با هدف دستیابی به نرخ رشد نقدینگی ۲۵ درصد برای سال ۱۴۰۲ تنظیم شده است. آمارهای مقدماتی سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که در چهار ماهه اول سال جاری، نقدینگی معادل ۵٫۶ درصد رشد یافته است که این رقم به میزان قابل توجهی کمتر از رشد نقدینگی هدف گذاری شده برای چهار ماهه اول سال ۱۴۰۲ می‌باشد. همچنین، نرخ رشد دوازده‌ماهه نقدینگی در پایان تیرماه ۱۴۰۲ با ۹٫۹ واحد درصد کاهش نسبت به دوره مشابه سال قبل (معادل ۳۷٫۴ درصد در تیرماه ۱۴۰۱) به ۲۷٫۵ درصد رسید که حاکی از اهتمام و تمرکز بانک مرکزی بر اجرای سیاست کنترل مقداری رشد ترازنامه بانک‌ها و موسسات اعتباری در پایان تیرماه ۱۴۰۲ با ۹٫۹ واحد درصد در سال جاری بوده است.

آمارهای مقدماتی سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که در چهار ماهه اول سال جاری، نقدینگی معادل ۵٫۶ درصد رشد یافته است که این رقم به میزان قابل توجهی کمتر از رشد نقدینگی هدف‌گذاری شده برای چهار ماهه اول سال ۱۴۰۲ است. به گزارش بانک مرکزی و بر اساس اعلام معاونت اقتصادی، این بانک برای سال ۱۴۰۱ برنامه هدف‌گذاری رشد نقدینگی ۳۰ درصدی را تنظیم کرد و توانست با اتخاذ اقدامات عملیاتی نظیر کنترل خلق پول بانکی از طریق تنظیم و اعمال جدی کنترل رشد ترازنامه بانک‌ها، افزایش نسبت سپرده قانونی در سطح شبکه بانکی به میزان نیم واحد درصد و هدایت نرخ سود در بازار بین بانکی حول نرخ سیاستی و در محدوده دالان نرخ سود بازار بین بانکی، این متغیر را به طور قابل ملاحظه‌ای کنترل کند. به‌طوری که رشد نقدینگی در پایان سال ۱۴۰۱ معادل ۳۱٫۱ درصد بوده که نسبت به دو سال گذشته (رشد نقدینگی در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب معادل ۴۰٫۶ و ۳۹٫۰ درصد بوده است) کاهش قابل ملاحظه‌ای را نشان داده است و حکایت از تحقق نسبی برنامه پولی تنظیم

مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی سرخس خبر داد

تصویب لایحه ایجاد منطقه آزاد تجاری - صنعتی سرخس

با تصویب شورای عالی مناطق آزاد در سال ۱۳۷۵ در نقطه صفر مرزی با کشور ترکمنستان و نزدیک شهر سرخس تأسیس شد. همچنین بر اساس مصوبه هیات وزیران، آستان قدس رضوی به عنوان سازمان مسئول منطقه تعیین شده است.

مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی سرخس از تصویب لایحه ایجاد منطقه آزاد تجاری - صنعتی سرخس در نشست علنی یکشنبه ۱۵ مردادماه در مجلس شورای اسلامی خبر داد. به گزارش روابط عمومی منطقه ویژه اقتصادی سرخس، محمدرضا کلائی با بیان اینکه این اتفاق پس از ۲۶ سال انتظار مردم شمال شرق کشور رقم خورده است، اظهار داشت: «اقبال سرمایه‌گذاران خارجی و افزایش بیش از بیست برابری سرمایه‌گذاری در منطقه طی یکسال گذشته زمینه را برای تحقق این مصوبه و فعال‌سازی کریدور شرقی- غربی چین به اروپا و کریدور شمالی- جنوبی روسیه به خلیج فارس و دریای عمان فراهم کرده است. وی همچنین افزود: «تعداد ورود و خروج واگن‌ها به منطقه ویژه اقتصادی سرخس از ۲۸۰ دستگاه به ۷۲۰۰ در سال ۱۴۰۱ رسیده و در حال حاضر بالغ بر ۸۰ درصد تراز ثبت ریلی کشور از مرز سرخس انجام می‌شود. مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی سرخس به دیگر اقدامات صورت گرفته در این راستا اشاره کرد و گفت: «تعداد کشتنه‌های تبادلی شده در سرخس با کشور ترکمنستان در سال ۱۴۰۱ به ۱۶۷ هزار دستگاه رسیده که نسبت به مدت مشابه پنج برابر شده است. وی افزود: «در تلاش هستیم با همکاری وزارت امور خارجه و گمرک جمهوری اسلامی ایران در آینده‌ای نزدیک عملیات گمرک سرخس را به‌صورت شبانه‌روزی انجام دهیم.» شایان ذکر است منطقه ویژه اقتصادی سرخس

اخبار کوتاه